

ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE

tom LV ■ Polska Akademia Nauk ■ Instytut Historii ■ ISSN 0029-8514

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE

TOM LV

Wydawnictwo Naukowe *Semper*[®]
Warszawa 2011

www.rcin.org.pl

RADA REDAKCYJNA

Andrzej BOROWSKI, Juliusz DOMAŃSKI, Henryk GMITEREK,
Mirosława HANUSIEWICZ–LAVALLEE, Janusz MAŁŁEK, Jan MIERNOWSKI,
Marilyn MIGIEL, Lech SZCZUCKI, Janusz TAZBIR, Wojciech TYGIELSKI

REDAKCJA

Danilo FACCA, Adam KARPIŃSKI, Piotr KASPRZYK (sekretarz), Edmund KIZIK,
Wojciech KRIEGSEISEN, Adam MANIKOWSKI (redaktor), Piotr SALWA (redaktor),
Piotr WILCZEK, Marta WOJTKOWSKA–MAKSYMIAK (sekretarz)

Adres redakcji:

Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 29/31
00–272 Warszawa
e-mail: orwp@ihpan.edu.pl

© Copyright by Polska Akademia Nauk — Instytut Historii
and Wydawnictwo Naukowe *Semper*®, Warszawa 2011

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted,
in any form or by any means without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii PAN and Wydawnictwo Naukowe *Semper*®.

© Wszelkie prawa zastrzeżone.

Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga
pisemnego zezwolenia Instytutu Historii PAN i Wydawnictwa Naukowego *Semper*®.

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wzwyższego.

PL ISSN 0029–8514

Wydawnictwo Naukowe *Semper*®

Redakcja i Studio Graficzne:

ul. Mariensztat 8
00–302 Warszawa
tel./fax: 22 538 92 03

Dział handlowy:

ul. Bednarska 20A
00–321 Warszawa
tel./fax: 22 828 49 73
e-mail: redakcja@semper.pl

www.semper.pl

Nakład: 500 egz.

Cieniom Adama Karpińskiego i Jakuba Goldberga

www.rcin.org.pl

Spis treści

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

- Margarita A. Korzo* (Moskwa), Przyczynek do roli druków bazylejskich w XVI-wiecznym piśmiennictwie ewangelickim Wielkiego Księstwa Litewskiego 7
- Marta M. Kacprzak* (Warszawa), Z refleksji mariologicznej doby reformacji. Trzy nauki na dzień Nawiedzenia Maryi Panny: Rej — Wujek — Skarga 27
- Jarosław Bedyniak* (Lublin), Opatrzność i wróg. O Janie Zawickim i jego tragedii *Jeftes*. 65
- Jacek Głazewski* (Warszawa), Lekcja retoryki doktora Markolfa. Uwagi na temat oralności i piśmienności w kulturze staropolskiej (na przykładzie dzieła Jana z Koszyczek). 91
- Barbara Niebelska-Rajca* (Lublin), *Poeta imitatore czy poeta facitore?* Późnorennesansowe włoskie dyskusje o *mimesis* 101
- Danilo Facca* (Warszawa), Problem przyczynowości nieruchomego poruszyciela u niektórych arystotelików schyłku XVI wieku 123
- Wojciech Ryczek* (Kraków), *Divina magistra logica*. Bartłomiej Keckermann jako historyk logiki 151
- Dorota Żołądź-Strzelczyk* (Poznań), „Jako by mogli być wychowywani młodzieńcy, z których by potem byli słudzy Kościoła Bożego”. O wychowaniu w domach ministrów i ordynowaniu na synodach Jednoty Braci Czeskich w Wielkopolsce. 187
- Anna Kalinowska* (Warszawa), Kolekcja George’a Thomasona (1640–1660). Historia, zawartość i znaczenie 205
- Rita Mazzei* (Florencja), Edycje florenckie i lukańskie w krakowskiej bibliotece w XVII wieku 219

POLEMIKI I DYSKUSJE

- Zygmunt Szultka* (Szczecin), Inne spojrzenie na luterańskie duchowieństwo Pomorza Zachodniego w drugiej połowie XVI i na początku XVII wieku (na marginesie pracy Macieja Ptaszyńskiego *Narodziny zawodu...*) 245
- Maciej Ptaszyński* (Warszawa), „Na wschód od Góry Chełmskiej”. Odpowiedź na recenzję Zygmunta Szultki 285

PRZEKŁADY

- Flavio Biondo, *Rzym odbudowany* (II.61–83), przełożyła i wstępem opatrzyła Weronika Sygowska–Pietrzyk (Warszawa) 299
- Filip Beroaldo Starszy, *Deklamacja filozofa, lekarza, mówcy spierających się o pierwszeństwo*, przekład zbiorowy do druku przygotował, przypisy źródłowe uzupełnił Michał Czerenkiewicz (Warszawa), wprowadzeniem opatrzył Juliusz Domański (Warszawa) 319

RECENZJE, OMÓWIENIA, NOTY

- Il Rinascimento italiano e l'Europa*, t. V: *Le scienze*, a cura di Antonio Clericuzio e Germana Ernst; t. VI: *Luoghi, spazi, architetture*, a cura di Donatella Calabi e Elena Svalduz (*Jan Ślaski*) 357
- Reformacja w Polsce i Europie Środkowo–Wschodniej*, 1: *Reformacja w dawnej Rzeczypospolitej i jej europejskie konteksty. Postulaty badawcze*, red. Piotr Wilczek (*Edmund Kizik*) 365
- Studia nad reformacją*, pod redakcją Elżbiety Bagińskiej, Piotra Guzowskiego, Marzeny Liedke (*Wojciech Kriegseisen*) 372
- Wojciech Kriegseisen, *Stosunki wyznaniowe w relacjach państwo — kościół między reformacją a oświeceniem* (*Gabriela Wąs*) 379
- Darius Petkūnas, *Holy Communion Rites in the Polish and Lithuanian Reformed Agendas of the 16th and Early 17th Centuries* (*Margarita A. Korzo*) 404
- Paul Botley, *Learning Greek in Western Europe, 1396–1529. Grammars, Lexica, and Classroom Texts* (*Włodzimierz Olszaniec*) 409
- Giuseppe L. Coluccia, *Basilio Bessarione. Lo spirito greco e l'Occidente* (*Maria Jakubowska*) 410
- Battista Spagnoli Mantovano *Adolescentia*, studio, edizione e traduzione a cura di Andrea Severi (*Théa Picquet*) 413
- Rinuccio Aretino, *Penia*, a cura di Ludovica Radif, prefazione Antonio Stäuble (*Mirostław Lenart*) 414
- Vladimir Urbanek, *Eschatologie, Vědění a Politika; Příspěvek k dějinám myšlení pobělohorského exilu* (*Marta Urbańska*) 418
- Andrzej Dębowski, *Utworky zebrane*, wyd. Maria Wichowa (*Mikołaj Szymański*) 420

AUTORZY TOMU

ZASADY PRZYGOTOWYWANIA ARTYKUŁÓW DO DRUKU W „ODRODZENIU I REFORMACJI W POLSCE”

Uwagi ogólne:

1. Prosimy unikać, jeśli to możliwe, znaków lub liter akcentowanych niewystępujących we współczesnych językach europejskich.
2. Akceptujemy skany.
3. Przypisy należy numerować w ciągu.
4. Tytuły dzieł obcych i miejsce ich wydania należy podawać w wersji oryginalnej.
5. Cytowane w przypisach dzieła należy podawać — za pierwszym razem — w pełnym zapisie bibliograficznym w sposób następujący: pierwsza litera imienia autora — kropka, nazwisko — przecinek, tytuł dzieła — przecinek, wydawnictwo — przecinek, miejsce i rok wydania — przecinek, strona — kropka, numer(y) strony — kropka. Przykłady:
 - K. Górski, *Problematyka religijności w epoce potrydenckiej*, w: *Id.*, *Studia i materiały z dziejów duchowości*, wyd. Akademii Teologii Katolickiej, Warszawa 1980, s. 241.
 - E. H. Kantorowicz, *Dwa ciała króla. Studium ze średniowiecznej teologii politycznej*, przeł. M. Michalski, A. Krawiec, red. nauk. J. Strzelczyk, PWN, Warszawa 2007, s. 49.
 - A. Brückner, *O różnowierstwie polskim słów kilka*, „Reformacja w Polsce”, I, 1921, s. 1–14.
6. W przypadku dzieł cytowanych ze starych druków lub rękopisów należy podać miejsce przechowywania egzemplarza oraz jego sygnaturę. Przykłady cytowania źródeł rękopiśmiennych:
 - Wiedeń, Haus-, Hof- Und Staatsarchiv, Polen I 13, fasc. 9, k. 19–20v.
 - Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkps 1403, k. 15.
7. Przy podawaniu nazw miesięcy w tekście należy pisać słowami, w przypisach zaś — liczbami (np. 13 V 1559).
8. Należy stosować skróty: *op. cit.*, *ibidem*, *Id.* (=Idem), *Ead.* (=Eadem), *oprac.*, *wyd.*, *red.*, *k.* (=karta).
9. Recenzja powinna zawierać dokładny opis bibliograficzny omawianej książki (z podaniem liczby stron, ilustracji, nazwą wydawnictwa i tytułem serii). Do recenzji prosimy dołączyć skan okładki recenzowanej publikacji.
10. Artykuły powinny być zaopatrzone w zwięzłe streszczenia w języku angielskim (do 1/2 strony maszynopisu sformalizowanego).
11. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.
12. Teksty artykułów nie mogą przekraczać 25 stron znormalizowanych, a teksty recenzji — 10 stron znormalizowanych. Redakcja zastrzega sobie możliwość skracania dłuższych tekstów.
13. Teksty należy nadesłać **do 30 czerwca**.

Akceptujemy tylko teksty przesłane w wersji elektronicznej

- a. tekst, tytuły i śródtytuły należy wyrównywać do lewej, nie stosować żadnych przeniesień ani wcięć akapitowych (akapity należy zaznaczać podwójnym wciśnięciem klawisza <enter>); tzw. formatowanie w edytorze jest zbędne i może być źródłem błędów w trakcie konwersji;
- b. litery (znaki specjalne) lub takie, których autor nie może uzyskać w danym edytorze, prosimy jednoznacznie kodować unikalnymi dla danego tekstu znakami (lub ich grupami) i załączyć legendę;
- c. prosimy nie stosować żadnych dodatkowych spacji (np. w celu spacjowania tekstu); prosimy też o usunięcie podwójnych spacji; z drugiej strony należy pamiętać, że pisownia polska w zasadzie (poza wyjątkami w rodzaju: m.in.) nie dopuszcza braku spacji po znaku przestankowym (błędne są więc np. zapisy J.A.<spacja>Cooper — J.A. Cooper, J.A.Cooper, poprawny zaś: J.<spacja>A.<spacja>Cooper — J. A. Cooper);
- d. akceptowane są następujące wyróżnienia w tekście z większości edytorów: kursywa, pogrubienie, frakcja dolna i górna;
- e. artykuł należy przesłać mejlem lub nagrać na płyty CD albo DVD i przesłać na adres redakcji;
- f. nazwę i wersję edytora oraz dane o formacie ilustracji prosimy — w zależności od nośnika — albo umieścić na etykiecie płyty, albo podać w mejlu.

Miło nam poinformować Czytelników, że Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN na posiedzeniu plenarnym 17 listopada 2011 r. przyznał profesorowi Wojciechowi Kriegseisenowi nagrodę naukową im. Joachima Lelewela za książkę pt. „Stosunki wyznaniowe w relacjach państwo–kościół między reformacją a oświeceniem (Rzesza Niemiecka — Niderlandy Północne — Rzeczpospolita polsko–litewska)”, Wydawnictwo Naukowe Semper, 2010.

Wydawnictwo Naukowe
Semper[®]

Warszawa 00-302
ul. Mariensztat 8
tel./fax: 022 538 92 03
redakcja@semper.pl

www.semper.pl
www.rcin.org.pl

